

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Кафедра біології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри біології

_____ С. В. Маслійов
“_____” вересня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВП_{3(1.2)} Ресурсознавство та раціональне природокористування

рівень вищої освіти   **другий (магістерський)**

напрямок підготовки   **09 Біологія**

спеціальність   **091 Біологія**

факультет   **природничих наук**

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма з ресурсознавства та раціонального природокористування для студентів за напрямом підготовки 09 Біологія, спеціальністю 091 Біологія другого (магістерського) рівня освіти.

Розробник: Євтушенко Галина Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри біології

Протокол від “____” вересня 2016 року № ____

Завідувач кафедри біології _____ Маслійов С. В.

“____” вересня 2016 року

Схвалено методичною комісією Державного закладу "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка" за напрямом підготовки
(_____
_____
(шифр, назва)

Протокол від. “____” _____ 20__ року № _____

“____” _____ 20__ року

Голова _____
(_____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6,0	Галузь знань 09 Біологія	За вибором	
Модулів – 1	Спеціальність 091 Біологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		1-й, 2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 9	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	30 год.	30 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	18 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		132 год.	132 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 23% аудиторних занять, 77% самостійна робота;

для заочної форми навчання – 23% аудиторних занять, 77% самостійна робота.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати глибоке усвідомлення та розуміння сучасного стану довкілля, його трансформаційні негативні напрямки під впливом господарської діяльності в межах держави та здатність до розробки заходів відновлення природних ресурсів в умовах їх раціонального використання.

Завдання:

- формування системи знань про взаємозв'язок використання природних ресурсів та якістю навколишнього середовища;
- опанування методів аналізу стану природних ресурсів;
- засвоєння студентами основних принципів раціонального використання природних ресурсів та сучасних технологій відновлення якості навколишнього середовища;
- розвиток екологічної свідомості студентів в ракурсі сучасної концепції глобального управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- ✓ основні природні ресурси планети та їх характеристики,
- ✓ принципи раціонального використання природних ресурсів,
- ✓ методи моніторингу навколишнього середовища,
- ✓ юридичні основи раціонального природокористування,
- ✓ економічне підґрунтя використання природних ресурсів,
- ✓ природні ресурси, що підлягають охороні в світі та Україні,
- ✓ розташування та потенціал природних ресурсів Луганської області.

вміти:

- ✓ аналізувати стан природних ресурсів території,
- ✓ виявляти тенденції дисбалансу якості навколишнього середовища,
- ✓ проводити моніторинг навколишнього середовища на основі стану основних природних ресурсів,
- ✓ надавати рекомендації щодо заходів відновлення окремих природних ресурсів та доцільності їх використання в певних умовах,
- ✓ обґрунтовувати економічну та екологічну доцільність використання природних ресурсів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи раціонального природокористування.

Тема 1. Вступ. Завдання та методи природокористування. Якість навколишнього природного середовища і його нормування

Тема 2. Сутність та основні види природокористування

Тема 3. Моніторинг, оцінка якості природного середовища і його нормування.

Тема 4. Загальні принципи раціонального природокористування.

Тема 5. Наукові основи раціонального природокористування

Тема 6. Економічні аспекти природокористування

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лек.	практ.	лаб.	інд.	с.р.		лек.	практ.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні основи раціонального природокористування.												
Тема 1. Вступ. Завдання та методи природокористування. Якість навколишнього природного середовища і його нормування	26	4	2			20	26	4	2			20
Тема 2. Сутність та основні види природокористування	32	6	4			22	32	6	4			22
Тема 3. Моніторинг, оцінка якості природного середовища і його нормування	32	6	4			22	32	6	4			22
Тема 4. Загальні принципи раціонального природокористування.	30	6	4			20	30	6	4			20
Тема 5. Наукові основи раціонального природокористування	30	4	4			22	30	4	4			22
Тема 6. Економічні аспекти природокористування	30	4				26	30	4				26
Разом за змістовим модулем 1	180	30	18			132	180	30	18			132

**5. Теми семінарських занять
(за навчальним планом не передбачено)**

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Якість навколишнього природного середовища і його нормування	2	2
2	Сутність та основні види природокористування	4	4
3	Моніторинг, оцінка якості природного середовища і його нормування	4	4
4	Загальні принципи раціонального природокористування.	4	4
5	Наукові основи раціонального природокористування	4	4

**6. Теми лабораторних занять
(за навчальним планом не передбачено)**

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Нормування якості навколишнього середовища	10	10
2	Охорона і раціональне використання атмосферного повітря.	8	8
3	Порівняльний аналіз природно-ресурсного потенціалу в розрізі адміністративних областей України.	18	18
4	Шкідливі викиди та методи їх очищення.	10	10
5	Аналіз мінерально-сировинної бази України	10	10
6	Рослинний покрив як важливий ресурс.	18	18
7	Тваринний світ, його зміни під впливом антропогенної діяльності.	18	18
8	Економічний механізм природокористування та охорона навколишнього середовища.	10	10
9	Управління у галузі охорони довкілля. Державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища..	10	10
10	Аналіз структури земельного фонду України	10	10
11	Порівняльний аналіз природно-ресурсного потенціалу Луганської області.	10	10
	Разом	132	132

9. Індивідуальні завдання

Складання схеми ресурсного циклу використання природного ресурсу (за вибором).

Аналіз економічної та екологічної доцільності використання природного ресурсу (за вибором) на певній території України.

Складання мапи природних ресурсів Луганської області та її екологічний аналіз.

10. Методи навчання

Словесні – лекція, роз'яснення, бесіда,

наочні – демонстрація таблиць, схем, малюнків, презентацій,

практичні – розробка схем ресурсних та природних циклів

11. Методи контролю

Поточний контроль:

- усне опитування;
- контроль виконання завдань до самостійної роботи;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях.

Модульний контроль – письмова робота.

Підсумковий контроль – усна відповідь.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР	100
10	10	10	10	10	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
63-74	D	задовільно	
50-62	E		
20-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-19	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичні матеріали та завдання для самостійної роботи знаходяться на сайті дистанційного навчання <http://do.luguniv.edu.ua>.

14. Рекомендована література

Базова

1. Реймерс В.П. Природопользование. / В. П. Реймерс. – М. : Мысль, 1990. – 638 с.
2. Топчиев А. Г. Геоэкология: географические основы природопользования / А. Г. Топчиев. – Одесса : Астропринт, 1996. – 392 с.
3. Швиденко А. Й. Складові лісового природокористування: Методичні поради. / А. Й. Швиденко. – Чернівці : Рута, 1998. – 40 с.
4. Швиденко А. Й. Концепції сучасного природокористування: Навчальний посібник. / А. Й. Швиденко, О. М. Данілова, І. В. Кібич. – Чернівці : Рута, 1999. – 84 с.
5. Шевчук В. Я. Еколого-економічний підхід до проблем природокористування і охорони навколишнього середовища / В. Я. Шевчук // Укр. геогр. журнал. – 1997. – № 2. – С. 3-9.
6. Экология и экономика природопользования: Учебник для вузов / Под ред. проф. Э. В. Гирусова. – М. : Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 455 с.

Додаткова

1. Баландин Р. К. Природа и цивилизация / Р. К. Баландин, Л. Г. Бондарев. – М : Мысль, 1988. – 397 с.
2. Барановський В. До концепції переходу України на модель сталого розвитку / В. Барановський // Економіка України. – Київ, 2001. – №7. – С.27-31.
3. Барановський В. Екологічна ситуація в Україні / В. Барановський // Економіка України. – Київ, 1998. – № 8. – С. 14-23.
4. Данилишин Б. Сучасні тенденції регулювання процесів природокористування в Україні / Б. Данилишин // Економіка України. – Київ, 1994. – №11. – С. 59-62.
5. Дрейер О. К. Развивающийся мир и экологические проблемы. / О. К. Дрейер, В. А. Лось. – М. : Знание, 1991. – 64 с.
6. Іванух Р. Екологізація розвитку продуктивних сил України / Р. Іванух // Економіка України. – Київ, 1992. – № 10 – С.24-33.
7. Крачило М. П. Основи екології, та економіка природокористування. / М. П. Крачило. – К. : Крамар, 1998. – 170 с.
8. Кукушкин Г. О. О некоторых вопросах экономического механизма природопользования / Г. О. Кукушкин // Экономика. – 1993. – №1. – С. 92-96.
9. Масляк П. О. Словник-довідник учня з економічної і соціальної географії світу / П. О. Масляк, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Лібра, 1996. – 328 с.

10. Національна доповідь України “Навколишнє середовище і розвиток” у Ріо-де-Жанейро. – К. : Час, 1992. – 42 с.

11. Попова О. Л. Еколого-економічні проблеми сталого природокористування в аграрній сфері / О. Л. Попова // Економіка АПК. – К., 2000. – №11. – С.57-63.

12. Природокористування: методологічні та соціальні проблеми оптимізації. – К. : Наук. думка, 1992. – 140 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://stylezhinki.ru/suspilstvo/9320-racionalne-prirodokoristuvannja-osnovi-i-principi.html>

2. <http://www.eco-live.com.ua/content/blogs/ratsionalne-prirodokoristuvannya>

3. <http://www.studfiles.ru/preview/5012805/page:51/>

4. <http://www.menr.gov.ua>

5. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>